

MEDIEREA ASISTATĂ DE INSTRUMENTE IT A PATRIMONIULUI IMATERIAL ÎN CADRUL PROIECTULUI ERASMUS+ „INTANGIBLE: DIGITIZING INTANGIBLE HERITAGE AMIDST THE DIGITAL SHIFT”

Coralia Costășⁱ

Abstract:

The paper describes the main results of the Erasmus+ project „iNTANGIBLE: Digitizing Intangible Cultural Heritage Amidst the Digital Shift”, implemented under the key action 2, cooperation partnerships, in the field of vocational education and training. The author also focuses on the partnership, on the strong points of each partner and its contribution to the project, while insisting also on specific concepts such as the difference between digitization and digitalization.

Keywords:

European projects, vocational education and training, digitization, intangible cultural heritage, digitalization, digital revolution.

Proiectul Erasmus+ „iNTANGIBLE: Digitizing Intangible Heritage Amidst the Digital Shift” a fost depus spre evaluare în martie 2021, având o durată totală

ⁱ Șef Secție Relații publice, marketing, logistică, proiecte, programme din cadrul Complexului Muzeal Național „Moldova” Iași .

de 24 luni, stabilită la momentul contractării între ianuarie 2022 și decembrie 2023. Parteneriatul de cooperare (KA2) se încadrează în domeniul educației și formării profesionale (KA220-VET), una din preocupările maore ale proiectului fiind nevoia de formare, de creștere a competențelor IT ale specialiștilor din domeniul culturii.

Proiectul, având codul 2021-1-RO01-KA220-VET-000034794, a fost depus spre finanțare de Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași, care a derulat deja în această postură, de coordonator al parteneriatului, alte două proiecte tot în domeniul educației și formării profesionale, confirmând rolul său de liant, implicându-se cu dedicare în toate etapele proiectului.

Partenerii proiectului Erasmus+ „iNTANGIBLE: Digitizing Intangible Heritage Amidst the Digital Shift” sunt Academia Română – Filiala Iași, prin Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Departamentul de Etnologie, o instituție de înalt prestigiu și cu o expertiză de necontestat în domeniul patrimoniului imaterial, partenerul coordonator al aspectelor tehnice, Innovation Hive, din Larisa, Grecia, o organizație de tip Makerspace, Radiona, din Zagreb, Croația, dar și un centru de formare, StandOutEdu, din Nicosia, Cipru.

Considerăm că tema proiectului se subsumează conceptului mai amplu de mediere culturală, în sensul în care dacă aceasta din urmă este despre grupul țintă, despre nevoile și așteptărilor sale, evoluția tehnologică din ultimele decenii a permis instituțiilor culturale să adopte instrumente digitale în diverse scopuri, inclusiv în vederea medierii conținuturilor sale specifice pentru a permite transmiterea cunoașterii către un public tot mai divers și mai apt în termeni informatici.

DE CE ACEST PROIECT?

Proiectul iNTANGIBLE își propune să sprijine lucrătorii culturali și profesioniștii din domeniul patrimoniului cultural imaterial (PCI), să-și dezvolte și să-și îmbunătățească aptitudinile digitale pentru a se adapta la tranziția digitală rapidă, contribuind astfel la accesibilitatea și inovarea patrimoniului cultural imaterial din întreaga Europă. În ultimul deceniu, utilizatorii digitali din Europa au crescut la 89%, măsurile COVID-19 având ca rezultat cel mai rapid proces de digitalizare atât din viața profesională, cât și din cea personală. Începând din 2020, Agenda Digitală a Europei a stabilit dezvoltarea unei piețe digitale unice ca obiectiv principal al contribuției la creșterea durabilă și favorabilă incluziunii. Pe lângă impactul pe care dezastrele naturale, schimbările de mediu și conflictele l-au avut asupra patrimoniului cultural, pandemia a plasat digitalizarea patrimoniului cultural în primplanul formării și conservării patrimoniului european. În timp ce organizațiile culturale au fost închise,

muzeele au facilitat o mare varietate de inițiative și experiențe digitale pentru a menține patrimoniul cultural accesibil și pentru a continua relațiile cu publicul lor.

Acest fenomen de digitizare a patrimoniului transformă resursele culturale ale Europei în etape esențiale către economia digitală și, prin urmare, oferă industriilor culturale și creative (ICC) din Europa noi instrumente competitive pentru inovare și capacitate de utilizare. În consecință, având în vedere importanța patrimoniului și a culturii pentru coeziunea și economia europeană, ICC din întreaga Europă necesită abilitățile și competențele digitale relevante pentru a face față ritmului rapid de avansare rapidă a inovării, contribuind în același timp la modele durabile și ecologice de educație, limitând utilizarea materialele imprimate prin digitizarea PCI.

SCOPURILE PROIECTULUI

- Dezvoltarea unui curriculum de formare accesibil și creativ, despre principii și metodologii de digitizare a patrimoniului cultural imaterial și accesibilizarea acestora printr-o platformă virtuală de învățare pentru a îmbunătăți educația și abilitățile practice ale grupurilor țintă
- Dezvoltarea de conținut și instrumente electronice pentru predare și învățare eficiente și rapide
- Pornind de la o definiție comună, dezvoltarea metodologiilor și procedurilor sistematice specifice de digitalizare, prezentare și conservare a patrimoniului cultural imaterial.
- Contribuirea la conștientizarea publicului și la înțelegerea patrimoniului cultural comun.
- Furnizarea de asistență cursanților în a-și îmbunătăți abilitățile digitale în formare, pentru un mediu de lucru care devine din ce în ce mai standardizat.
- Pentru persoanele care lucrează în sectorul cultural este imperativ să dezvolte competențele digitale necesare care să le permită să se conecteze cu publicul în moduri accesibile, inovatoare

OBIECTIVELE PROIECTULUI

Lucrătorii culturali și profesioniștii PCI constituind grupul țintă al proiectului, proiectul a vizat atingerea următoarelor obiective:

- Sprijinirea profesioniștilor PCI pentru a se adapta la tranziția digitală

- Dezvoltarea unui cadru și a unui ghid inovator și cuprinzător pentru digitizarea PCI
- Furnizarea cadrului de întâlnire și schimburi între profesioniști din sectorul cultural și specialiști în tehnologie, și contribuția la transferul de expertiză
- Dezvoltarea rezultatelor proiectului și a cursului de formare care vor ajuta la accesibilitatea și inovarea PCI în Europa
- Crearea unui parteneriat de succes și de durată care poate fi transferabil către alte proiecte relevante.

REZULTATELE PROIECTULUI

Scopul proiectului este de a crea o metodologie de digit(al)izare PCI și un pachet educațional care să poată fi utilizat de lucrătorii culturali și de alte persoane care doresc să formeze lucrătorii culturali în digitizarea materialelor lor.

Primul pas întreprins ca parte a unei strategii integrate în cadrul parteneriatului a fost desfășurarea cercetării de bibliotecă/ birou asupra modelelor și teoriilor existente de digitizare PCI, urmat de cercetarea pe teren cu privire la nevoile lucrătorilor culturali la nivel național (PR1). Nevoile mai profunde ale lucrătorilor culturali și modelele existente au fost studiate pentru a construi o bază solidă pentru toate rezultatele și activitățile proiectului.

Rezultatele ambelor tipuri de studii menționate au fost utilizate pentru a construi PR2: Curriculum și manual pentru cursul de formare profesională, în timp ce o platformă de e-learning și o hartă digitală (PR3) au fost, de asemenea, dezvoltate pentru a însoți cursul de formare (C1). Toate rezultatele proiectului au fost apoi integrate în platforma de e-learning a proiectului (PR3), care servește atât ca platformă de formare online, cât și ca platformă de rețea pentru profesioniști din domeniul cultural.

Activitatea mixtă de învățare (Blended LTTA) constă dintr-un curs online de 6 ore (parte a PR3) și un eveniment de formare față în față de 5 zile pentru lucrătorii culturali (staff) și cursanți (learners) (C1) în domeniul digitalizării PCI. Înainte de activitatea de învățare față în față desfășurată la Iași (C1), un curs online premergător s-a desfășurat online pentru a pregăti participanții, distribuit în 2 zile, câte 3 ore.

DIGITIZAREA CA MEDIERE A PCI

Adoptată inițial ca practică de preservare a unui patrimoniu în pericol, digitizarea s-a dovedit rapid a fi o extraordinară unealtă de capacitate, prin puterea sa de sensibilizare a unui public altfel nu neapărat foarte preocupat de domeniul cultural. Simpla transmitere a cunoașterii a acționat ca un veritabil

liant între generații, a determinat revitalizarea unor practici culturale ce riscuau epuizarea pe cale naturală, și implicit continuarea tradițiilor străvechi.

În cadrul proiectului, au fost într-o primă fază inventariate exemple de bună practică în domeniul digitizării PCI din țările participante la proiect, dar nu exclusiv, fiind furnizate numeroase exemple din alte state europene și nu numai, completând lista acestor inițiative cu exemple concrete din SUA, Canada, sau Coreea de Sud.

Această activitate a făcut parte din primul Rezultat al proiectului.

De asemenea, fiecare partener a distribuit chestionare în zona sa de acțiune pentru a identifica nevoile de digitizare PCI, la nivel regional și național.

Cel de-al doilea rezultat al proiectului este reprezentat de un curs de formare și un manual pentru specialiști. Cursul s-a desfășurat la Iași, în perioada 24-28 aprilie 2023 și a reunit atât specialiști din domeniul muzeal și aspiranți la un astfel de statut, cât și profesioniști din domeniul tehnologiei informației.

OBIECTIVELE CURSULUI C1

Obiectivul general a fost să ajute personalul organizațiilor culturale în procesul de adaptare a cunoștințelor extinse despre patrimoniul cultural nu doar la abilitățile digitale, ci și la cunoașterea diferitelor metode de digit(al)izare, pentru a permite creșterea modalităților inovatoare și creative de prezentare a PCI.

Obiective educaționale specifice au inclus obținerea de cunoștințe practice și teoretice despre digitizarea PCI; dezvoltarea de abilități digitale și conștientizarea prin activități de învățare; informarea despre calitățile și principiile digitizării PCI; dobândirea de noi cunoștințe despre patrimoniul cultural imaterial local; identificarea și compararea instrumentelor tradiționale asistate de tehnologie (analoage) cu practicile digitale specifice arhivării și/sau prezentării PCI; verificarea și interpretarea calității datelor din surse analoge și digitale; reflectarea asupra evoluției mediilor de stocare.

Motivația participării la curs a constat în dorința de protejare a moștenirii noastre vii, încurajată de UNESCO, care necesită nu numai angajament, ci și implementarea unei cercetări, a unei documentări prealabile, însoțite și de abilități de gestionare, de îngrijire. Patrimoniul cultural imaterial este un element vital în păstrarea diversității culturale în fața globalizării. Interacțiunea interculturală și aprecierea comună a unor moduri de viață diferite sunt facilitate de o apreciere a patrimoniului cultural imaterial al diferitelor culturi.

Fig. 1-3 Imagini din timpul cursului organizat la Iași în perioada 24-28 aprilie 2023. Pentru a răspunde la întrebarea Ce digitizăm? au fost organizate două ateliere susținute de meșteri populari.

AȘTEPTĂRI

La finalul cursului, participantul va putea:

- diferenția între digitizarea și digitalizarea PCI
- evalua avantajele și dezavantajele utilizării tehnologiei pentru prezervarea PCI

- recunoaște caracteristici definitorii pentru ”tezaurе umane vii” și recomanda cele mai bune metode de promovare a acestora și a meșteșugului asociat prin intermediul tehnologiei
- genera propria reflecție despre evoluția tehnologiei și a influenței sale asupra comportamentului zilnic.

Fig. 4 Digital skills necessary to cultural staff explained to participants

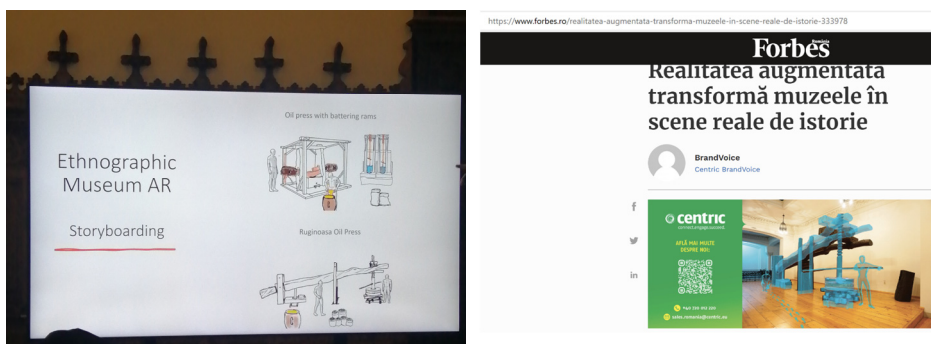
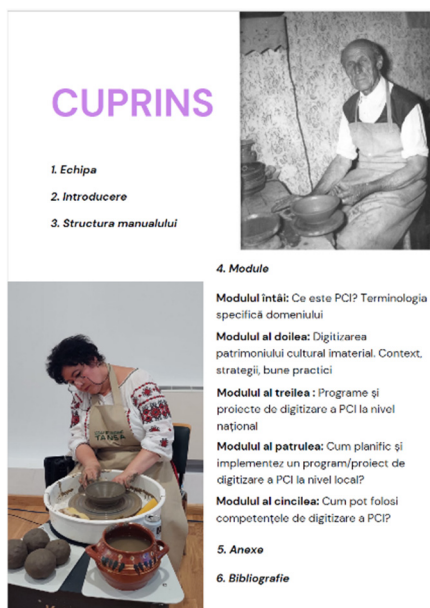
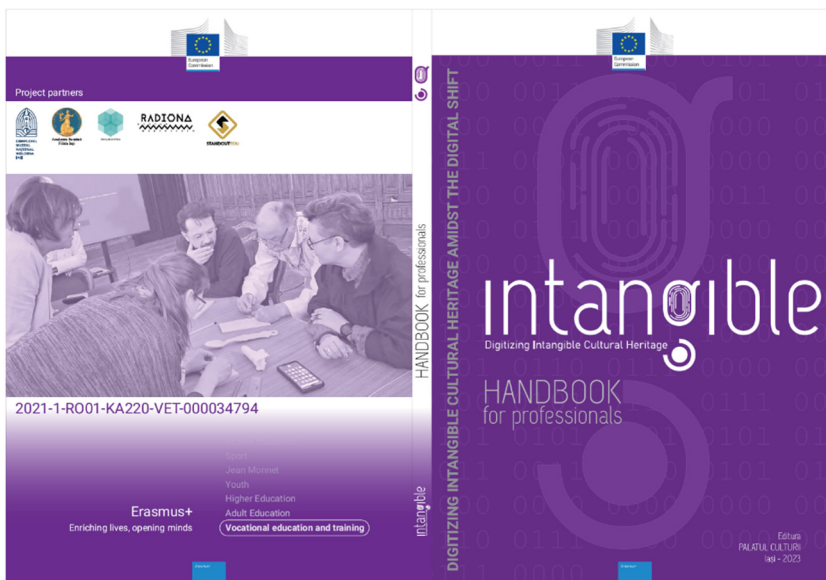

Fig. 5-6 CENTRIC și Muzeul Etnografic al Moldovei au dezvoltat o aplicație de realitate augmentată pentru sala de instalații țărănești

MODULE

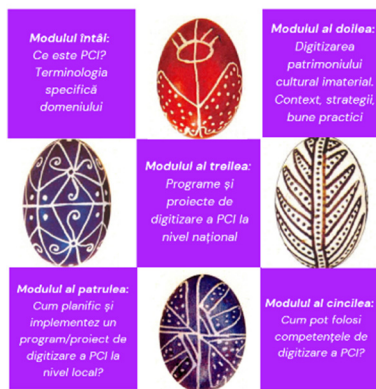

Fig. 7-9 Manualul pentru specialiști a fost conceput de echipa de echipa Academiei Române – Filiala Iași

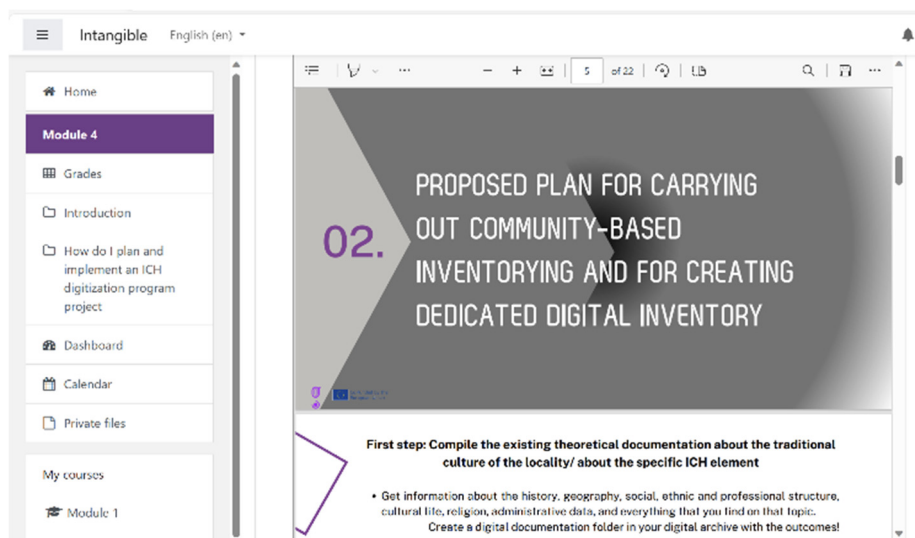
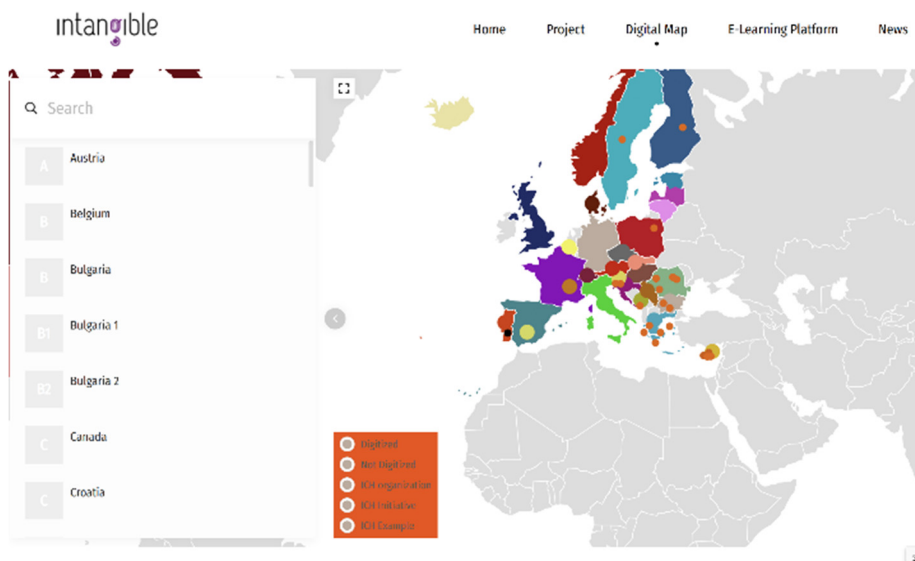

Fig. 10-11 Harta digitală și platforma de învățare realizate în cadrul proiectului

Pornind de la lista de bune practici cu inițiative de digitizare realizată ca parte a PR 1, Innovation Hive a realizat *Harta digitală* a acțiunilor de digitizare a patrimoniului imaterial..

La rândul său, *Manualul pentru specialiști* produs ca parte a PR2, a fost, la rândul său transformat în variantă digitală, fiecare partener fiind responsabil de realizarea unui modul într-o formă simplificată în termeni de conținut, mai dinamică și în măsura posibilităților gamificate cu ajutorul unor quizzuri.

Considerăm că, pe de o parte, proiectele Erasmus+ oferă oportunități extraordinare de dezvoltare personală a angajaților prin furnizarea unor instrumente și competențe de mare utilitate în activitatea lor profesională, iar proiectul „iNTANGIBLE: Digitizing Intangible Cultural Heritage Amidst the Digital Shift” a permis obținerea unei imagini de ansamblu asupra realizărilor în domeniul digitizării patrimoniului imaterial în țările partenere.